

การประยุกต์ใช้แนวทางทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากรวด จ.กาญจนบุรี

Application of the King's Working Styles Model (SAPAE) for Developing Public Mind of Mathayomsuksa 1 Students, Ban Khaogrud School, Kanchanaburi

แพรวพิชฌาณ์ ไมตรีเวช

นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Preawpitcha Maitreewech

Master of Educational Research and Evaluation. Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการประยุกต์ใช้แนวทางทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาท (SAPAE) เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากรวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยศึกษาผ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีรูปแบบการเรียนรู้เชิงกิจกรรม 4 ด้าน คือ การใช้ การถือเป็นหน้าที่ การเคารพสิทธิ และการรับผิดชอบต่อส่วนรวม จำนวนประชากรที่ศึกษา มี 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ชุดคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติผ่านรูปแบบการเรียนรู้เชิงกิจกรรมอย่างมีจิตสาธารณะในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อ องค์ประกอบเชิงกิจกรรมที่นักเรียนมีปัญหามากที่สุด 3 ลำดับ คือ การถือเป็นหน้าที่ การใช้ และการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ส่วนการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนตามแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ ก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า ค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา โดยเมื่ออ้างอิงกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้เท่ากับ 25 นั้น ค่าเฉลี่ยก่อนการพัฒนาเท่ากับ 53.54 อยู่ในระดับปรับปรุง ขณะที่ค่าเฉลี่ยหลังการพัฒนาเท่ากับ 86.27 อยู่ในระดับดี นอกจากนี้พบว่า หากประยุกต์แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนจะมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นโดยคะแนนความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 59 สรุปได้ว่า หลังพัฒนานักเรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้นอย่างน่าสนใจ

คำสำคัญ : แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาท การพัฒนาจิตสาธารณะ

ABSTRACT

This research aimed to apply the king's working styles model (SAPAE) for developing public mind of Mathayomsuksa 1 students of Ban Khaogrud School under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. The population consisted of 26 Mathayomsuksa 1 students of Ban Khaogrud School. The research instruments for collecting data consisted of a constructed 5-level rating scale public mind measurement form, and a lesson plan that emphasized the research process based on SAPAE. The statistics employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results were as follows :

1. As for public mind of students in 4 areas, it revealed that the scores after development were higher than before development, with the progress of 25%. The research progress, based on SAPAE, from the public mind measurement form showed that students as a whole had the public mind at a moderate level. As for individual aspects, three areas that students had problems, ranking in order were regarding the public mind as part of duty, its application, and implementing activities that were of common interest.

2. The results of developing public mind, before and after the development, revealed that the average score was 53.54 before the development. The result of quality assurance score was at a need for improvement level. The average score, however, was 86.27 after the development, with the quality assurance score at a good level. Comparing the percentage of scores of progress before and after the development, it revealed that students who learned by the research process based on

Keywords : the king's working styles model, public mind of students

บทนำ

ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนในโลกปรารถนาด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นคนชาติใด ภาษาใด อยู่ที่ไหน หรือนับถือศาสนาใดก็ตาม แต่สังคมปัจจุบันที่ให้ความสำคัญทางวัตถุจนเกินพอดี เพื่อให้เกิด “ความอยู่ดี” ทางกาย มากที่สุด อันนำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบและเห็นแก่ตัว เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการเมื่อไม่ได้ก็เป็นทุกข์เพราะ “ความสุขของคนเราขึ้นอยู่กับที่ได้สนองความต้องการ พอเรามีความต้องการอย่างหนึ่ง เมื่อได้สนองความต้องการนั้นเราก็มีความสุข” (พระพรหมคุณาภรณ์, 2548, หน้า 121) สังคมไทยปัจจุบันนี้ได้ถูกรอบงำด้วยอิทธิพลของเศรษฐกิจศาสตร์กระแสหลัก เศรษฐกิจทุนนิยม บริโภคนิยม และปัจเจกบุคคลนิยมซึ่งได้แพร่ขยายไปทั่วโลกด้วย จึงทำให้คนส่วนใหญ่เชื่อว่า “บริโภคนิยมมีความสุขมาก” กล่าวคือ เข้าใจว่าความสุขมีเพียงมิติเดียว คือความสุขที่เกิดจากการบริโภคหรือการได้รับเท่านั้น โดยลืมไปว่า การให้ก็ทำให้มีความสุขด้วย เพราะในทางเศรษฐศาสตร์นั้น การให้ก็ถือว่าเป็นการบริโภคอีกชนิดหนึ่ง เช่น บริโภคชื่อเสียง บริโภคความยอมรับ นับถือ หรือบริโภคความมีหน้ามีตาตั้งเช่นมาตรการทางภาษีที่ลดหย่อนให้แก่ผู้ที่บริจาคให้สาธารณะกุศล (รศรินทร์ เกรย์, 2553, หน้า 44)

ตลอดเวลากว่าหกทศวรรษแห่งการครองราชย์ที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของปวงชนทั้งชาติ ด้วยพระราชปณิธานอันแน่วแน่ ที่จะทรงเสียสละประโยชน์สุขส่วนพระองค์เพื่อพสกนิกรชาวไทยสมดัง

ที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงปฏิบัติ นับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์สิริราชสมบัติในปี 2489 แสดงให้เห็นถึงพระเมตตา และพระมหากรุณาธิคุณ ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่พสกนิกรทั้งแผ่นดินได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงทุ่มเทพระวรกายตรากตรำและมุ่งมั่น เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่พสกนิกร ไม่ว่าจะเชื้อชาติและศาสนาใด หรืออยู่ห่างไกลสักเพียงใด ก็มีทรงย่อท้อ ทรงเข้าไปช่วยเหลือราษฎรทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเกษตร การฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน หรือแม้กระทั่งการจราจร ก็ทรงคิดค้นแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างแยบยล

การทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย และสามารถปฏิบัติได้จริง โดยทรงเน้น “การพัฒนาคน” เป็นตัวตั้ง และยึดหลักผลประโยชน์ของปวงชน และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน ตลอดจนภูมิสังคมที่คำนึงความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และการพึ่งตนเอง โดยรู้จักประมาณตนและดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และ “ทำตามลำดับขั้น” อย่างบูรณาการ ซึ่งอาศัยความ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และการ “รู้จักสามัคคี” ของทุกฝ่าย ส่งผลให้ประชาชนและชุมชน

ในชนบทที่ได้ดำเนินการตามแนวพระราชดำริมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม ดำเนินการได้อย่างประหยัด และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อันนำไปสู่ชุมชน และสังคมที่เข้มแข็งและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551) วิกฤติการขาดจิตสาธารณะของคนในชาติ เกิดจากความยากจน และด้อยการศึกษา บุคคล แขนงนำในสังคมถูกรอรับทางความคิด การดำเนินนโยบายเสรีตะวันตกอย่างไร้ขอบเขต สร้างให้เกิดความเห็นแก่ตัวของแต่ละคน เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา การย่อหย่อนในศีลธรรม การขาดระเบียบวินัย มีการทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณสุขของส่วนรวมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น (สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเพื่อสังคม, 2546, หน้า 18 – 20)

จิตสาธารณะ สามารถพัฒนาได้ด้วยการใช้เทคนิควิธีการและวางแผน และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายแปลกใหม่และน่าสนใจมากระตุ้นให้นักเรียนเกิดจิตสาธารณะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ตามแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ (SAPAE) ประกอบด้วยการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสำรวจปัญหา (S = survey) เพื่อหาสาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล (A = analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 มาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 3 การวางแผน (P = planning) เป็นการเลือกแนวทางที่เหมาะสมมาใช้เพื่อแก้ปัญหา แล้วนำแนวทางนั้นมากำหนดเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ขั้นที่ 4 การปฏิบัติงาน (A = action) ตามแผนที่วางไว้ และขั้นที่ 5 การประเมินผล (E = evaluation) การจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน และประเมินผลด้วยตนเองน่าจะเหมาะสมกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน เพราะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพซึ่งเริ่มจากการศึกษาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแผนหาวิธีการแก้ไข ลงมือปฏิบัติ ร่วมปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งจะเห็นได้จากการที่พระองค์ท่านทรงสร้างโครงการสำคัญต่างๆ เพื่อความมีสันติสุขของพสกนิกรของพระองค์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้ในการทรงงานตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อการประยุกต์ใช้แนวทางทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาท เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากรวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากรวด จ.กาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 26 คน

2. เนื้อหา

2.1 เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พ.ศ. 2551

2.2 ใช้ แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ

3.2 ตัวแปรตาม คือ จิตสาธารณะของนักเรียน

4. พื้นที่ที่ทำการวิจัย โรงเรียนบ้านเขากรวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

5. ระยะเวลาในการทำวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากรวด จ.กาญจนบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหา “S” เป็นการรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากรวด จ.กาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุ “A” เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพปัญหา และหาสาเหตุของปัญหา สรุปเป็นระดับปัญหาและเลือกปัญหา

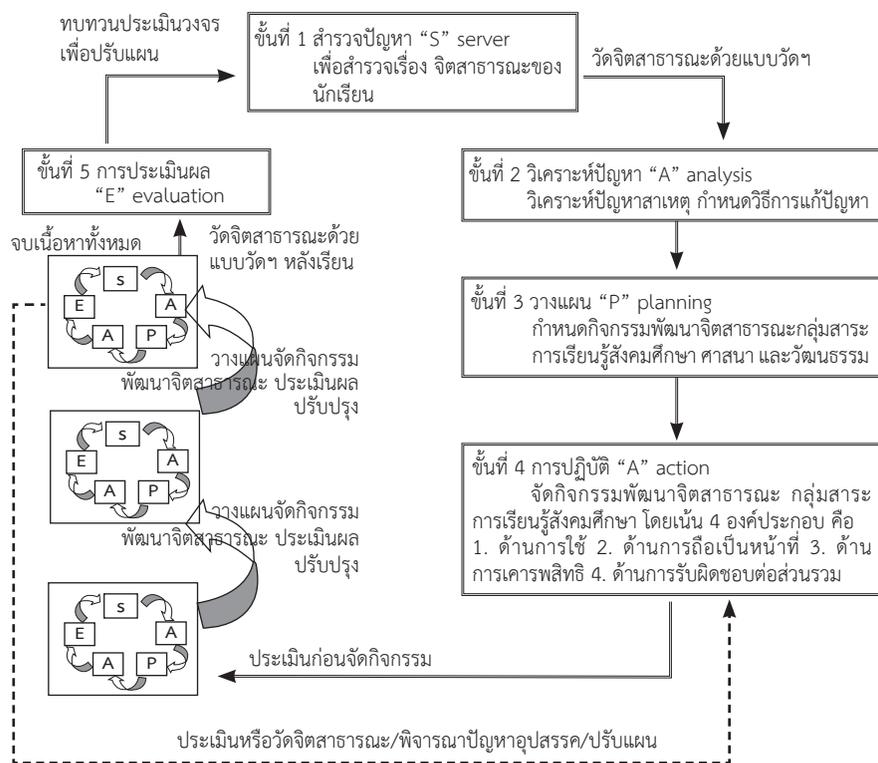
ขั้นตอนที่ 3 การวางแผน “P” จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการทำวิจัย เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนการพัฒนาจิตสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติ “A” เป็นการนำเครื่องมือพัฒนาจิตสาธารณะที่ปรับปรุงแล้วในขั้นตอนที่ 3 ไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล “E” เป็นการทบทวนประเมินวงจรเพื่อปรับปรุงแก้ไขและรายงานผล เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้สูงขึ้น

การใช้กระบวนการวิจัยตามแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนั้นมี 5 ขั้นตอนซึ่งมีความสำคัญ และเชื่อมโยงต่อเนื่องซึ่งกันและกันดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3.1 ขั้นตอนการใช้กระบวนการวิจัยตามแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ (SAPAE) เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากรวด

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหา “S”

สำรวจสภาพปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยศึกษาจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากรวด จ.กาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 26 คน

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบวัดจิตสาธารณะ โดยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

- 2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดประเด็นที่เป็นกรอบปัญหา สำหรับการสำรวจ ปัญหา
- 2.2 ยกร่างแบบวัดจิตสาธารณะ ซึ่งประยุกต์ใช้และพัฒนามาจากของนางศิริลักษณ์ เลื่อนยศ (การพัฒนาแบบ

วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะ, 2553) เพื่อใช้ในการสอบถามปัญหา

2.3 นำแบบวัดจิตสาธารณะหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้อง (Index of item Objective Concrecence : IOC) ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ของการสร้างแบบวัดรวมถึงการให้ข้อเสนอแนะต่างๆ

2.4 นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC แล้วคัดเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าเท่ากับ หรือมากกว่า 0.5 ขึ้นไป

2.5 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแล้วเรียบเรียงจัดทำเป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.60

2.6 นำแบบสอบถามไปใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากกรวด จ.กาญจนบุรี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 26 คน

2.7 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ปัญหา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล “A”

เป็นการนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์หาปัญหาในการวิจัยประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม คือจัดลำดับคะแนน และเลือกปัญหาที่พบจากขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผน “P”

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนและยกวางรูปแบบในการพัฒนาจิตสาธารณะรูปแบบการทดลองในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว สอบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest – posttest design) (วาโร พึ่งสวัสดิ์, 2548) เพื่อดูผลการพัฒนาความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติ “A”

เป็นการนำแผนงานจากขั้นตอนที่ 3 มาดำเนินการพัฒนาจิตสาธารณะตามแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาท

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล “E”

ประเมินผลการใช้แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขากกรวด ปีการศึกษา 2555

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนกิจกรรมก่อนการพัฒนา และผลลัพธ์การทำแบบทดสอบหลังการพัฒนา

ลำดับที่	ก่อนการพัฒนา (เต็ม 100)	หลังการพัฒนา (เต็ม 100)	ผลต่างของคะแนน
1	40	75	35
2	44	84	40
3	44	80	36
4	45	96	51
5	54	86	32
6	46	92	46
7	48	89	41
8	50	90	40
9	51	84	33
10	59	85	26
11	64	83	19

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนกิจกรรมก่อนการพัฒนา และผลลัพธ์การทำแบบทดสอบหลังการพัฒนา (ต่อ)

ลำดับที่	ก่อนการพัฒนา (เต็ม 100)	หลังการพัฒนา (เต็ม 100)	ผลต่างของคะแนน
12	69	85	16
13	66	84	18
14	70	80	10
15	68	79	11
16	59	77	18
17	51	85	34
18	43	89	46
19	34	93	59
20	44	94	50
21	47	91	44
22	56	88	32
23	54	83	29
24	48	82	34
25	61	93	32
26	77	96	19
รวม	1392	2243	851
ค่าเฉลี่ย	53.54	86.27	
S.D.	2.68	4.31	

ผลการวิจัย

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนจากการทดสอบก่อนการจัดประสบการณ์และหลังการจัดประสบการณ์ด้วยแบบวัดจิตสาธารณะ ค่าเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 53.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.68 และมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 86.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.31 ซึ่งค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการจัด

กิจกรรมแสดงว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ มีความก้าวหน้าทางการเรียนดีกว่า และเมื่อพิจารณาจำแนกรายบุคคลพบว่า ความก้าวหน้าด้านการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ มีความแตกต่างทางคะแนนระหว่าง 10 ถึง 59

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาจิตสาธารณะ

การประเมิน	μ	σ	ระดับคุณภาพ
ก่อนเรียน (เต็ม = 100)	53.54	2.68	ปรับปรุง
หลังเรียน (เต็ม = 100)	86.27	4.31	ดี

จากตารางที่ 2 เมื่อสิ้นสุดการพัฒนาจิตสาธารณะพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 53.54 ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 86.27 ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดี เทียบจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ 25

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการใช้แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ (SAPAE) พัฒนาจิตสาธารณะสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเขารวด สามารถนำไปสู่การอภิปรายได้ ดังนี้

ด้านการใช้นักเรียนมีลักษณะพฤติกรรมของผู้เรียนในการใช้ของส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เกิดความชำรุดเสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรสุดา ศรีปัญญา (2550, หน้า 135) คุณธรรมด้านความรับผิดชอบมีอิทธิพลทางบวกกับจิตสาธารณะและอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าผู้ที่มีความรับผิดชอบจะเป็นผู้ที่มีลักษณะที่มีความสนใจ ตั้งใจที่จะทำงาน ติดตามผลงานที่กระทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี ปฏิบัติงานตามที่รับมอบหมายด้วยความเต็มใจอย่างระมัดระวัง ไม่ปิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนให้แก่ผู้อื่น ทำให้เป็นคนตั้งใจจริง เป็นคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดีและพบวาค่าเฉลี่ยของคะแนนกิจกรรม ระหว่างการพัฒนา (E_1) เท่ากับ 53.54 และคะแนนหลัง การพัฒนา (E_2) เท่ากับ 86.27 ดังนั้นคะแนนหลังการพัฒนาจากการจัดกิจกรรมตามแผนจัดการเรียนรู้มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกฤษณ์ พวงพันธ์ (2552, หน้า 97) จากการใช้กลยุทธ์เสริมแรงโดยการชมเชย มอบรางวัล และการประชาสัมพันธ์โดยจัดกิจกรรมประกวดห้องเรียน และบริเวณรับผิดชอบสะอาด โดยนำคะแนนความสะอาดจากแบบตรวจความสะอาดประจำวันมาสรุปเพื่อหาห้องที่มีความสะอาดที่สุดและมอบรางวัล ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นมาโรงเรียนแต่เช้าช่วยกันทำความสะอาดห้อง และบริเวณโรงเรียน ส่งผลให้

ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนสะอาด เป็นผลให้การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้มีจิตสาธารณะได้

ด้านการถือเป็นหน้าที่ นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ในขั้นนี้ทำให้นักเรียนได้ค้นพบปัญหาของนักเรียน เมื่อพบปัญหาที่วางแผนแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด เมื่อปัญหาหมดไปประสิทธิภาพในการเรียน การวางตัว การคบเพื่อน จึงดีขึ้น มีเจตคติที่ดี และมีพฤติกรรมด้านการเรียนรู้ดีขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการแก้ไขปัญหาและการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ขั้นตอนการสำรวจเพื่อศึกษาสภาพปัญหาของนักเรียน ทำให้ทราบปัญหาและสาเหตุเพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขส่งผลให้การวางแผนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิตติพร ปัญญาภิญโญผล (2541, หน้า 3) ขั้นตอนการสำรวจเพื่อศึกษาสภาพปัญหาของนักเรียนทำให้ทราบปัญหาและสาเหตุเพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทาง แก้ไขส่งผลให้การวางแผนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการเคารพสิทธิ นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550, หน้า 91) พฤติกรรมของนักเรียนสะท้อนถึงการมีจิตสาธารณะของนักเรียนในห้องมากขึ้นแตกต่างกันของแต่ละคน ดังนั้น ควรที่จะยังต้องส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะมากขึ้นกว่าเดิม จึงเห็นควรที่ทางโรงเรียนหรือครูประจำชั้นจำเป็นต้องมีการปลูกฝังดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนมีจิตสาธารณะและนักเรียนเห็นความสำคัญรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของห้องเรียนมากขึ้น

ด้านการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการทำความดีให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวมด้วยความจริงใจ และเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ มีความ

ก้าวหน้าทางการเรียนมากขึ้น และเมื่อพิจารณาจําแนกรายบุคคลพบว่า นักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าแตกต่างกันระหว่าง 10 ถึง 59 เนื่องจากในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอน โดยให้นักเรียนได้ศึกษาสภาพปัญหา ศึกษาวิธีการแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และมีจินตนาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปนัดดา ธนกิจโสภณ (2555, หน้า 78) จากการใช้กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาความสะอาด ตลอดทั้งมีการประชุมติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการ ซึ่งการประชุมแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการระดมความคิดเห็นทุกคนได้มีส่วนร่วม เกี่ยวข้องทั้งในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมมีการประชุมวางแผนอย่างสม่ำเสมอ จะส่งผลให้ผลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2539). **คู่มือการสร้างเครื่องวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (ม.ป.ป.). **แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.
- กัญญา ชมละม้าย. (2554). **การใช้กระบวนการวิจัยตามแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ (SAPAE) เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเบญญพาด. วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี**.
- ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว. (2545). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2540-2544)** กรุงเทพฯ : ธนธัช.
- ชาย โปธิสิตา ปราโมทย์ ประสาทกุล และอุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย. (2540). **รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร**. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การสอนโดยใช้แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ ส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้รับการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้น ซึ่งอาจนำไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่ต้องการพัฒนา ด้านอื่นๆ ได้

2. ในการปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ให้เห็นคุณค่าของการทำความดี เคารพในหน้าที่สาธารณะ การใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งการนำแนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ สามารถช่วยให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ และพัฒนาตนได้อย่างมีระบบ โดยนักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง สามารถสร้างจิตสำนึกด้านต่างๆ ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ ในกระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

2. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนโดยใช้แนวทางการทรงงานตามเบื้องพระยุคลบาทฯ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องทุกระดับชั้น

- เบญจมาศ นุ่มวัฒนะ. (2552). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนบ้านนากาญจน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- มัลลิกา มัติโก. (2541). จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รศรินทร์ เกรย์ วรชัย ทองไทย และเรวัติ สุวรรณพแก้ว. (2553). ความสุขเป็นสากล. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากร และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ล้วน สายยศ. (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. ภาควิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วัลลภา จันท์เพ็ญ. (2544). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา. วิทยานิพนธ์ สาขาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทย์พัฒนา สี่หา. (2551). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุคนธรส หุตะวัฒนะ. (2550). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน ร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปริญญานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชาดา จักรพิสุทธ์. (2544). จิตสำนึกสาธารณะ. ศิลปวัฒนธรรม, 22, 22 – 23.
- สุนทรี จวงวงศ์สุข. (2548). การใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- ศิริลักษณ์ เลื่อนยศ. (2553). การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น, ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.